

Õiguskantsler

Teie 06.10.2020 nr

Meie 05.11.2020 nr 14-1/201706/2005990

Võistluse pealtvaataja ja teaduskeskuse külastaja kohustus kanda maski

Lugupeetud avaldaja

Palusite õiguskantsleril selgitada, kas võistluse pealtvaatajatele või teaduskeskuse külastajatele seatud maski kandmise nõue on seaduslik.

Teie viidatud võistluse [juhendi](#) järgi pole pealtvaatajad võistlustele lubatud. Samas on võistluse veebilehel avaldatud teave: „Vastavalt Eesti Ratsaspordi Liidu ajutisele juhendile on kaitsemaski kandmine võistlusterritooriumil siseruumides kõigile kohustuslik, v.a alla 12-aastased lapsed ning hobuse seljas viibivad ratsanikud! Maskid palume ise kaasa võtta!“

Eesti Ratsaspordi Liidu rahvuslike ratsaspordivõistluste korraldamise [ajutises juhendis](#) on kirjas, et maski kandmine on kohustuslik kõigile võistluste territooriumil siseruumides olijatele, v.a alla 12-aastased lapsed ning hobuse seljas viibivad ratsanikud. Kui pealtvaatajad pole võistlusele lubatud ja/või kui võistlus toimub õues, siis on maskide kandmine tungivalt soovitatav (ajutise juhendi p 1). Teaduskeskuse AHHA [külastamise reeglid](#) näevad ette, et kõik vähemalt 12-aastased külastajad peavad maski kandma kogu külastuse vältel.

Vabariigi Valitsus kehtestas 19.08.2020 [korraldusega](#) nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ spordivõistluste korraldamise (p 19) ning muuseumide ja näituseasutuste külastamise (p 20) reeglid. Need ei sisalda maski kandmise nõuet. Seega on Eesti Ratsaspordi Liit ja AHHA teaduskeskus ise kehtestanud maskikohustuse. Üldist maski kandmise nõuet ei ole riiklikult kehtestatud.

Maailma Tervishoiuorganisatsioon (WHO) on leidnud, et kui inimesi kohustatakse maski kandma, siis tuleb selle kõrval, kus maski kanda, selgelt öelda mis eesmärgil, millal, millist tüüpi maski ja kuidas kanda (vt [WHO soovitusi](#) seisuga 05.06.2020, lk 8). Kuigi kummagi organisatsiooni seatud reeglites pole nt täpsustatud, mis näo osi peab mask katma, on konteksti arvestades ilmselt silmas peetud nina ja suu katmist. Nina ja suu katmise kohustus piirab inimese tegevusvabadust ([Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) (PS) § 19 lg 1) ning olenevalt asjaoludest võib selline kohustus piirata ka põhiõigust tervise kaitsele (PS § 28 lg 1) ning eraelu puutumatust (PS § 26).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Nii võistluse pealtvaatajate ja võistluse korraldajate kui ka teaduskeskuse ja selle küllastajate vahel on eraõigussuhe nende vahel sõlmitud lepingu alusel, mille tingimusi pole pooled omavahel läbi rääkinud (tüüptingimustel sõlmitud leping). Eraõigussuhte osapooled on üldiselt vabad kujundama omavahelisi suhteid (sh ühepoolselt), kui need pole vastuolus seadusega (kõik on lubatud, mis pole keelatud).

Üldiselt võib möönda, et eraõiguslikul isikul on õigus nõuda teiselt lepingupoolelt maski kandmist, kui selline kohustus pole ülemäärane. Võlasuhteid reguleerib peasjalikult [võlaõigusseadus](#) (VÕS). Tüüptingimustel sõlmitud lepingute kohta kehtib eeskätt VÕS § 42 lg 1, samuti eraõiguse põhimõtted (nt hea usu ja mõistlikkuse põhimõtted).

Ratsaspordivõistluste ajutise juhendi ja ka AHHA keskuse külustusreeglite järgi ei pea alla 12-aastased maski kandma. See on kooskõlas WHO [nõuannetega](#) (lk 3). Põhiõigusi arvestades on mõlema reeglistiku suur puudus see, et pole võimalik teha erandeid neile 12-aastastele ja vanematele inimestele, kellele maski kandmine on meditsiiniliselt (nt astmaatikud) või puude tõttu vastunäidustatud (nt vaegkuuljad). See puudus võib viia PS § 12 lg-st 1 tuleneva võrdse kohtlemise nõude rikkumiseni. Näiteks ei saa astmaatikust isa oma lapse võistlust pealt vaadata, sest tal pole võimalik täita maski kandmise kohustust. Samuti ei saa vaegkuuljast koolilaps samadel tingimustel osaleda teaduskeskuse ekskursioonil, kuna maski kandmise nõude tõttu pole tal võimalik lugeda huultelt (vt vastunäidustuste kohta WHO avaldatud materjalidest).

On selge, et eraõiguslikul isikul on keeruline tõsikindlalt tuvastada, kas konkreetsel inimesel on maski kandmine meditsiiniliselt vastunäidustatud. Inimese enda kaasavõetud (sh isetehtud) maski puhul võib olla võimatu kontrollida maski kasutegurit. Samuti võib praktikas olla keeruline tagada, et teaduskeskuse jagatavaid eelduslikult ühekordselt kasutatavaid maske kasutavad kõik külastajad vastavalt tootja juhiste ega kahjusta nt maski liiga kaua kandes enda tervist. Kõik see võib sõltuvalt oludest viidata nõude ebamõistlikkusele.

Õiguskantsleril on piiratud võimalused hinnata põhiõiguste rikkumist, kui seda tehakse eraõigussuhtes ([õiguskantsleri seaduse](#) (ÕKS) § 19). Teisalt täidab õiguskantsler inimõiguste (sh lapse ja puuetega inimeste õiguste) kaitse ja edendamise ülesandeid (ÕKS § 1 lg-d 8, 10, 11). Sestap saan juhtida Eesti Ratsaspordi Liidu ning AHHA teaduskeskuse tähelepanu vajadusele kehtestada maskikohustuse rakendamisel mõistlikke ja asjakohaseid erandeid. Teaduskeskuse puhul on ettepanek õigustatud ka selle tõttu, et keskus on riigile, kohalikule omavalitsusele ja avalik-õiguslikule ülikoolile kuuluv juriidiline isik, mis on loodud hariduslikel eesmärkidel (teaduse tutvustamine laiale avalikkusele). Avalik võim ei saa põhiõigusi eirata ka siis, kui ta osaleb eraõiguslikes suhetes (Riigikohtu 20.12.2001 [otsus nr 3-3-1-15-01](#), p 12).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks (avaldaja andmeteta): Eesti Ratsaspordi Liit
Teaduskeskus AHHA

Kärt Muller 693 8418; Kart.Muller@oiguskantsler.ee